

20.01.2026

Hyvinkään kaupunki
Kirjaamo
PL 86
05801 HYVINKÄÄ

Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausunto Hyvinkään Sveitsin uimalan asemakaavan muutosluonnoksesta

HEL 2025-020175 T 10 03 01

Alue sijaitsee Sveitsin kaupunginosassa, n. 1,5 km:n etäisyydellä Hyvinkään keskustasta. Kaavamuuotos alueen pinta-ala on n. 4,6 ha. Alueeseen kuuluu uimalan tontti, uimalan ja hotellin väliin sijoittuva kevyen liikenteen väylä sekä pieni osa luonnonsuojelualuetta uimalan pysäköintialueen tuntumassa. Alue sijoittuu Sveitsinpuiston eteläosaan Sveitsinharjun lakialueelle.

Uimalan alue kuului v. 2018 käynnistettyyn Sveitsin-Härkävehmaan asemakaavamuutokseen, mutta se päätettiin syksyllä 2025 erottaa omaksi kaavamuutosalueekseen. Asemakaavamuutoksen tarkoituksena on turvata alueen luonnon- ja rakennetun kulttuuriympäristön arvot sekä mahdollistaa uimalan kehittäminen.

Luonnonsuojelualan rajaus on tarkistettu noudattamaan Sveitsin-Härkävehmaan osayleiskaavatyön yhteydessä Uudenmaan ELY-keskuksen vahvistamaa tulkintapäätöstä. Sveitsin uimalan tontti supistuu, kun luonnonsuojelualueosa liitetään myös kiinteistötekniisesti varsinaiseen suojelualueeseen. Uimalan arkkitehtoniset ja rakennushistorialliset arvot on turvattu suojelumääräyksellä samalla kun on tarkemmin tutkittu uimalan tulevaisuuden laajentumismahdollisuudet. Uimalan alueen rakennusaloja on tarkistettu niin, että myös uimalan laajennusosa sijoittuu rakennusosalalle ja uimalan ja hotellin välinen yhdyskäytävä on osoitettu kaavaan.

Kaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli julkisesti nähtävillä 26.1.2018 – 26.2.2018. Uimalan alueen asemakaava on vuodelta 1998, eikä ole ajantasainen mm. suojelumääräysten, rakennusalojen tai luonnonsuojelualan rajauksen suhteen.

Sveitsinharjulla on pitkä, yli 100-vuotinen historia matkailu-, virkistys- ja vapaa-ajanvieton kohteena. Sveitsinharjasta muodostui 1800-luvun lo-

20.01.2026

pulta lähtien matkailukohde ensin Hyvinkään Parantolan toiminnan vaikutuksesta, myöhemmin osana Hyvinkään markkinointia erityisesti talviurheilukohteena. Alueen rakentaminen alkoi 1950- ja 1960-lukujen vaihteessa, jolloin harjualueen reunoille rakennettiin Sveitsinrinteen ja Härkävehmaan koulut. 1960- ja -70-lukujen taitteessa tasaiselle lakialueelle valmistuivat uimala ja suurhotelli. 1980-luvulla alettiin huolestua harjun keskeisten alueiden kulumisesta matkailu- ja virkistyskäytöstä, ja kaupunki päätti vuonna 1988 hakea harjensuojeluohjelmaan sisällytetyn (1984) Sveitsinharjun muodostamista luonnonsuojelualueeksi. Alue rauhoitettiin vuonna 1989 yksityiseksi luonnonsuojelualueeksi. Sveitsinpuiston virkistysalue on muodostettu 1998 vahvistetulla asemakaavalla. Alueen hoidon tavoitteena on sovittaa yhteen luonnonsuojelun ja virkistyskäytön tarpeet toimivalla tavalla.

Kulttuuriympäristö:

Sveitsin alue on maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö, mikä tulee tuoda esiin selostuksessa. Uimalan alue kuuluu vuonna 2013 hyväksytyyn Hyvinkään keskustaaajaman kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmaan. Sveitsin uimala kuuluu arkkitehtonisesti maamme vaikuttavimpiin uimaloihin, jonka rakennuksia ja ympäristöä tulee hoitaa siten, että rakennusten ja rakenteiden arkkitehtuuri säilyy.

Alueelle on laadittu Sveitsin-Härkävehmaan alueen kulttuuriympäristöselvitys (Ark-byroo, 2018). Selvityksessä taustoitetaan Sveitsin matkailutoimintojen kehittämisen vaiheita. Sveitsin alue virkistys- ja urheilumahdollisuuksineen on ollut merkittävä kotimainen matkailukohde. Selvityksessä todetaan, että uimalan rakennukset ja rakenteet on sovitettu luontevasti maastoon ja ulko- ja sisätilat liittyvät kiinteästi toisiinsa suurten lasiseinien ansiosta. Uimalan edustalla oleva Terho Sakin suihkulähdeveistos "Hyöky". Toisaalta suurten paikoitusalueiden hotellin ja uimalan ympäristössä todetaan heikentävän ympäröivän virkistysalueen luonnetta ja kaupunkikuvaa.

Suunnittelualueelle laadittiin syksyllä 2025 Sveitsin uimalan rakennushistoriaselvitys (Ark-byroo, 2025). Selvityksessä taustoitetaan Sveitsin alueen kehittymistä matkailun ja vapaa-ajan vetovoimakohteena, Suomen uimalarakentamisen historiaa, uimalan suunnittelijan Raimo S.O. Valjakan muuta tuotantoa, dokumentoidaan uimalakokonaisuuden rakennus- ja muutosvaiheita sekä arvioidaan rakennuksen ominaispiirteitä, säilyneisyyttä sekä kulttuurihistoriallisia arvoja. Selvityksessä todetaan, että Sveitsin uimala edustaa arkkitehtonisesti aikansa vapaamuotoista ja veistoksellista betoniarkkitehtuuria. Suunnittelussa yhdistyvät suuret lasipinnat ja massiiviset betonimuodot. Muotoilun innoittajina ovat toimineet Sveitsin ympäröivän alueen ympäröivä luonto ja maastonmuodot. Uimalan leimallisin ominaispiirre on allasosaston taiteltu

20.01.2026

betoninen katto, jolle kontrastina toimivat lännen puoleiset, vaakasuuntaiset ja selkeälinjaiset jalustaosat. Uimalaa on laajettu kahdesti, v. 1996, jolloin uimahallin pohjoispuolelle rakennettiin uusi virkistysallaso- sasto, ja v. 2021, jolloin hallin länsipuolelle sijoitettiin uusi 25 m uima- allas. Ulkouimala on säilynyt pääosin 1960-luvun lopun tilassaan.

Ilmavisuomainen rakennus on ulkoasultaan alueelle leimaa antava ja se kuuluu Hyvinkään kaupungin tunnetuimpiin arkkitehtuuri-kohteisiin. Rakennus palkittiin ensimmäisellä palkinnolla ennen valmistumistaan Meksikon vuoden 1969 kulttuuriolympialaisten urheilu- ja kulttuuritalo- jen näyttelyssä, jossa sen erityisansioiksi katsottiin sovitus maisemaan ja luontoon.

Selvityksessä todetaan, että sisä- ja ulkouimalan yhdistelmä on Suo- men valtakunnallisella tasolla kohtalaisen harvinainen rakennustyyppi, ja Sveitsin uimala on rakennustyyppin tunnetuimpia edustajia maas- samme. Uudempi laajennusosa on alkuperäisestä rakennuksesta ulos- työntyvä ja pinnaltaan tummaksi verhoiltu, mikä poikkeaa suuresti al- kuperäisen uimalan rakentamistavasta. Toisaalta uimalan vanhan osan alkuperäiset piirteet ja merkittävimmät omaispiirteet ovat säilyneitä ja edelleen hyvin tunnistettavia.

Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausunto:

Merkittävän kulttuuriympäristön kaavasuunnittelussa tulee ottaa huo- mioon alueelle määritellyt arvot ja kulttuurihistoriallinen ja arkkiteh- tonen merkitys. Asemakaavan luonnoksessa on seuraavia suojelua tur- vaavia kaavamääräyksiä:

YO/ S: URHEILUTOIMINTAA PALVELEVIEN RAKENNUSTEN KORT- TELIALUE, JOLLA YMPÄRISTÖ SÄILYTETÄÄN. ”Alueella tehtävien muutosten ja lisärakentamisen sopeutumiseen ympäristöön on kiinni- tettävä erityistä huomiota ja niistä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto. Alueen alkuperäiseen kokonaisuuteen kuuluvat rakennukset ja rakenteet tulee säilyttää.”

s-3: ”Suojeltava alueen osa, jolla olemassa oleva puusto on säilytettä- vä.”

Pukuhuonerakennusta koskee määräys: sr-23: ”Rakennustaiteellisesti, kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas rakennus, jota ei saa purkaa. Rakennuksessa tehtävät muutos- ja korjaustyöt tulee teh- dä rakennuksen alkuperäistä arkkitehtuuria kunnioittaen. Rakennuksen muutos- ja korjaustöihin tulee hakea lupa, ja niistä tulee pyytää museo- viranomaisen lausunto.”

20.01.2026

Uimahallia koskee määräys: sr-28: ”Rakennustaiteellisesti, kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas rakennus, jota ei saa purkaa. Rakennuksen arvokkaita osia ovat vesikatto, lasiseinät ja sisäänkäyntien katosrakenteet. Rakennuksessa tehtävät muutos- ja korjaustyöt tulee tehdä rakennuksen alkuperäistä arkkitehtuuria kunnioittaen. Korjaamisen lähtökohtana tulee olla alkuperäisten rakenteiden, rakennusosien ja niiden yksityiskohtien, materiaalien ja värien säilyttäminen. Rakennuksen muutos- ja korjaustöihin tulee hakea lupa, ja niistä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.”

Alueellinen vastuumuseo pitää kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta tärkeänä, että uimalan alueelle ollaan laatimassa asemakaavan muutosta. Uimahallin arkkitehtuuri liittyy olennaisella tavalla uimalan ulkoarkkitehtuurin kokonaisuuteen hyppytorneineen, altaineen, katsoimineen ja muine betonisine rakenteineen. Muodostunut kokonaisuus on kulttuurihistoriallisesti, maisemallisesti ja arkkitehtonisesti erityisen merkittävä. Lisäksi Sveitsin uimala on tärkeä osa Hyvinkään identiteettiä ja imagoa. Nyt lausunnolla oleva asemakaavan luonnos edistää arvojen säilymistä. Asemakaavan määräyksissä uimalakokonaisuuden arkkitehtoniset ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät arvot on otettu hyvin huomioon.

Alueelta ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) mukaisia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Tiedot perustuvat v. 2001 laadittuun esihistoriallisen ajan selvitykseen. Asemakaavan muutosalue on suurelta osin rakennettua ja muokattua piha-aluetta. Alueellinen vastuumuseo ei edellytä arkeologisia lisäselvityksiä kaavan yhteydessä.

Keski-Uudenmaan alueellisella vastuumuseolla ei ole huomautettavaa asemakaavan luonnoksesta.

Lisätiedot

Sari Saresto, kulttuuriympäristöpäällikkö, puhelin: 09 310 36483
sari.saresto(a)hel.fi

Kulttuuriympäristöpäällikkö

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

5 (5)

20.01.2026

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.